



Enteriőr a kiállításról

Wehner Tibor

A festőiség friss áradása

(A Völgyi-Skonda-gyűjtemény válogatott festmény-kollekciójának kiállítása)

Ernst Lajos, Hatvany Ferenc, Herczog Mór, Nemes Marcell, Majovszky Pál, Glück Frigyes – e gyűjtők, akik a XIX-XX. század fordulóját követő évtizedekben tevékenykedtek, és a nevükkel jegyzett gyűjtemények, amelyek ekkor virágoztak, ma már a magyar művészettörténet lapjain szerepelnek, de ezt a történeti jelenség-együttest és folyamatát sajnos megtörte a második világháború, majd az 1945-ös magyarországi történelmi fordulat. A XX. század második felében a kommunizmus, majd a szocializmus politikai-ideológiai viszonyai hosszú ideig nem kedveztek a műgyűjtésnek, de aztán Dévényi

Iván, Deák Dénes, Kolozsváry Ernő és társaik tevékenysége nyomán újraéledtek a magán-kollekciók: kezdetben a klasszikus anyagra koncentrálnak, majd később a jelenkori, a kortárs alkotók műveit is gyűjtve. És míg a közelmúlt évtizedeiben szinte titokban szerveződtek ezek a magánszféra által finanszírozott és fenntartott együttesek, ma már rendszeresen nyilvánosság elé lépnek a gyűjtők: Vass Lászlónak önálló kiállítóhelye van Veszprémben, Tapolca-Diszelben Vörösváry Ákos nyitotta meg az egyik legkülönösebb múzeumi szintű kollekcióját Első Magyar Látványtár néven, de hivatkozhatunk az Antall-Lusztig,

vagy a Kovács Gábor, vagy akár a Körmendi-Csák nevekkel fémjelzett, a magyar művészeti életben rendkívül aktív szerepet vállaló jelenkori műegyüttesekre is. Ebbe a sorba illeszkedik a Völgyi Miklós és Skonda Mária által létrehozott-gondozott kortárs gyűjtemény, amely mintegy két és fél évtizedes múlt-ra tekint vissza, s amellyel a gyűjtők 2010-ben léptek először a nyilvánosság elé: ekkor a budapesti Aulich Art Galériában egy album megjelenésével kísértén ismerhette meg a nagyközönség az e gyűjteményben őrzött legfontosabb műveket. Azóta számos tematikus válogatással – így például a fürdőéletre vagy a tájképfestészetre koncentráló együttessel – vendégszerepelt a mérnök-közgazdász házaspár gyűjteménye idehaza és külföldön, így többek között 2014-ben itt Zalaegerszegen is, amikor Bukta Imre munkáiból rendeztek kiállítást. Érdekes megfigyelni,



Lóránt János Demeter: Indián nyár - 2008

Tamási Claudia: Gózfürdő - 2010





Kiss Márta: Beszélgetés - 2010

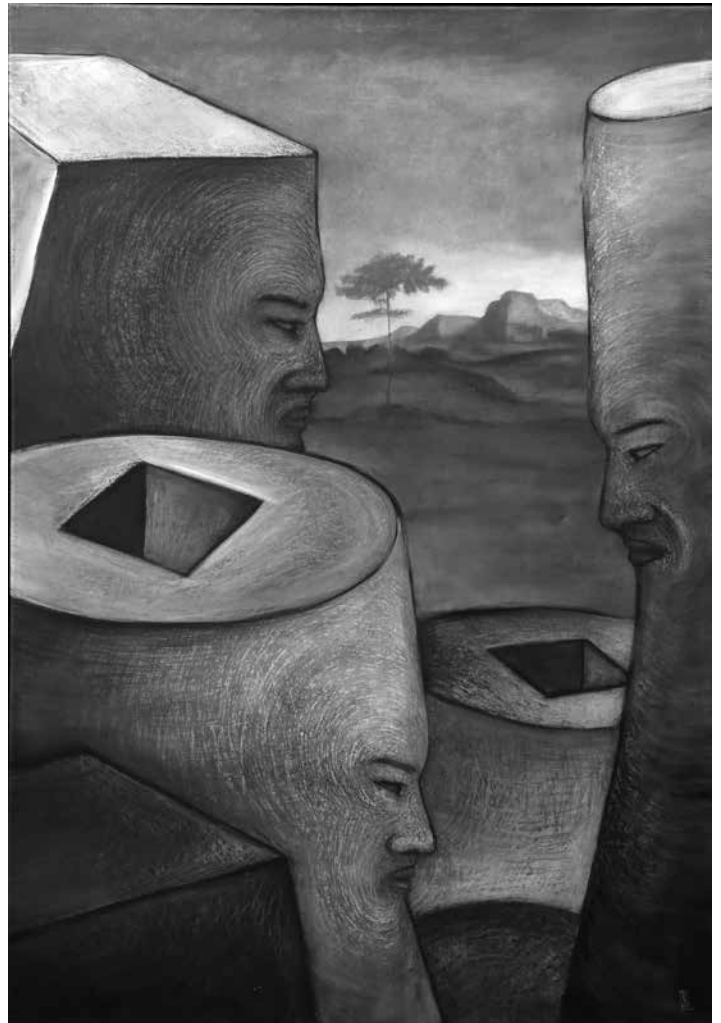
hogy a gyűjtemény-válogatások, a tematikus együttesek bemutatása mellett számos életmű-tárlat, retrospektív kiállítás rendezői is a Völgyi-Skonda-kollekcióra vannak utalva: számos olyan mester dolgozik a jelenkori magyar művészetben – így például Bukta Imre mellett Somogyi Győző vagy Szemadám György –, akiknek törzsanyagát nem múzeum, nem közintézmény, hanem e magángyűjtemény őrzi.

Napjainkban, a közgyűjteményeket, a múzeumokat sújtó hosszú válság idején egyre jelentősebb szerepük van a magángyűjteményeknek. A szervezetlenség és a pénztelenség, a gyűjtőkörök tisztázatlansága, a raktározási feltételek megoldatlansága, a bemutatási lehetőségek korlátozottsága mind-mind olyan, válságot jelző tényezők, amelyek a XX. szá-

zad végén, s napjainkban kulminálnának, s alaposan megtépázták a köz művészeti gyűjteményeinek rangját és hitelességét. Ezzel párhuzamosan váltak mind fontosabbakká a magánkollekciók, amelyek a múzeumi modellel szemben sokkal szabadabbak és mozgékonyabbak, s rendkívül sokszínű összképet teremtenek a sok-sok eltérő profil, más és más gyűjtői szemlélet, egymástól különböző gyűjtői koncepció érvényesítésének eredményeként. Ilyen, karakteres vonásokkal, egyéni jellegzetességekkel és gyűjtői szabadságérzettel áthatott együttes a Völgyi-Skonda-gyűjtemény is, amelynek legfontosabb jellemzőit e mintegy ötven alkotást felvonultató zalaegerszegi tárlat anyaga kapcsán, és főként az egész, meglehetősen nagyszámú, háromezernél több műtárgyat felölelő kollekció vázlatos ismeretében körvonalazhatjuk. Fontos, alapvetően meghatározó jellemző, hogy jelenkori magyar alkotók művei alkotják a törzsanyagot, és jóllehet vannak a kollekcióban grafikák, kisplasztikák, kerámiák is, a domináns művészeti ágazat a festészet, az uralkodó műforma a táblakép. És ha már ágazatokról, műformákról esik szó, akkor azt is leszögezhetjük, hogy elsősorban hagyományos, a klasszikus kép-kategóriába illeszkedő művek sorakoznak egymás mellett, amelyeknek stílusa, szemlélete, alkotói attitűdje is határozott gyűjtői koncepciót reprezentál: a gyűjteménybe kerülés elsődleges kritériuma a természetelvű, a figurális megjelenítés, amely elvből csak ritkán adnak engedményt a gyűjtők, egy-egy geometrikus absztrakt kompozíció csábításának engedve. Vagyis alapvető gyűjteményszervezői elv a szellemi egység, amely azonban nagy stilisztikai változatosságban ölt testet. A formai, a kifejezési, a festészeti-nyelvi változatosság garanciája a művészek más és más nemzedéki csoportjának művekkel képviselt jelenléte: körükben a modern magyar művészet néhány megkerülhetetlen alkotója – mint Fehér László, mint Földi Péter, mint Lóránt János Demeter – tár-

saságában a közp generáció markáns egyéniségei – mint Szurcsik József, mint Breznay Pál, mint Radák Eszter – alkotásai, és a fiatalok – mint Bács Emese, mint Könyv Kata – művei is megjelennek. Mindennek eredményeként a festőiség friss áradása, a festői kifejezések elevensége, a kolorisztikus gazdagság ejteti rabul a gyűjtemény festészeti szekciójának alkotásait szemlélőket.

Nagyon fontos, hogy a gyűjteménybe kerülés elsődleges szempontja sohasem a név, hanem mindig a mű: Völgyi Miklós gyűjtői ars poeticája szerint: „Soha nem a tárgyak értéke, hanem a bennük rejlő információk, formák, szépségük volt számomra fontos.”. Az egy-egy meghatározó jelentőségű mester (Somogyi Győző, Bukta Imre, Aknay János, Szemadám György) életpályáját tükröztető műegyüttesek hosszú-hosszú éveken át tartó, szisztematikus felhalmozása-felépítése mellett rendkívül rokonszenves a fiatalokhoz, az új és új generációk pályakezdéséhez kötődő gyűjtői tevékenység kifejtése. A fiatalok mellett van még egy érdekes célcsoport is: a művésznők, vagy nőművészek igen magas, tudatosan megteremtett részvételi aránya. Az ebbéli speciális irányok kockázatosak bár, de az alkotók egzisztenciális aspektusai miatt is nélkülözhetetlenek, és a gyűjtői megérzéseket a legbiztosabban visszaigazoló (vagy hosszú távon majd megcáfoló) támogatói-befektetői tevékenységként minősíthetők. A befektetés-fogalom e gyűjtemény esetében azonban csupán művészeti és esztétikai értelemben használható: anyagi megfontolások, a kincsképzés aspektusai egyáltalán nem játszottak, és nem játszanak szerepet e kollektív létrejöttében és fenntartásában, hiszen itt a legfontosabb mozgatórugó a művészszeretet, és a művészet-támogatás nemes gesztusa. Ezt tanúsítja az is, hogy a két gyűjtő számára nélkülözhetetlen a művészekkel teremtett közvetlen, személyes kapcsolat, amely az együttműködés során általában barátsággá mélyül. A művek gyűjteménybe illesztése révén – ismét Völgyi



Szurcsik József: Beszélgetők - 2006

Miklós gyűjtői vallomására hivatkozom – „Új világ nyílt ki számomra, a tárgyak birtoklásán túlmenően új barátságok, emberi kapcsolatok születtek.”. És ezzel kapcsolatosan egy érdekes gyűjtői műhelytitokra is fény derül: Völgyi Miklós mindig részletre vásárol műtárgyat, és nem azért, mert nem tudná kifizetni rögtön a vételárat, hanem azért, mert így biztosítja a lehetőséget magának, hogy rendszeresen visszajárjon a műterembe, és tanúja lehessen az újabb és újabb művek megszületésének.

Bizonyára időnként elveszve a hatalmas műtárgy-együttesben, vagy amikor az újabb és újabb munkák megérkeznek, és kicsit hátrább kényszerítik



Hecker Péter: Apáék vonatoznak a meleg vízben - 2010

a régebbieket, Völgyi Miklósban és Skonda Máriaiba is felmerült már a gondolat, hogy végső soron a gyűjtés, a gyűjtőszennvedély az egy nagy-nagy csapda: mert egy kollekciónak soha nem gyarapítható teljessége, és egy gyűjtemény építését soha nem lehet befejezni, és nem tudható, hogy hol vannak a határok. És újra meg újra felmerül a kérdés egy-egy művel kapcsolatban, hogy valóban a gyűjteménybe illik-e, vagy megbontja egységét, amely egység megfelelően tükrözteti-e a gyűjtői szándékokat és célkitűzéseket? És a gyűjtemény mindezen problémákon túl is hatalmas gond: elhelyezése, őrzése, fenntartása, megóvása, mozgatása nagy-nagy energiákat és befektetéseket követel. Talán ezek a dilemmák, ezek a sajátosságok is szükségszerű eredői annak – erre az egyetemes és a magyar művészet is számos különös és szép példát ismer –, hogy az igazán jelentős magángyűjtemények

így vagy úgy, rövidebb vagy hosszabb idő után, kerülő utakon vagy viszonylag gyors és határozott aktus – eladás-vásárlás, adományozás, letét – következményként közgyűjteményekké, múzeumi kollektíváká válnak. Az önzetlen művészszeretet, az áldozatos mecenatúra, az alapvetően szellemi természetű gyűjtői aspiráció által összpontosított Völgyi-Skonda-gyűjteménynek is egyszer majd talán ez lehet a sorsa: az általa megtestesített művészeti és szellemi értékek, remekbe szabott műalkotások feljogosítják erre, megteremtik ezt a gyűjtemény maradandóságával kecsegtető esélyt.

(Elhangzott 2015. január 22-én, a Magyar Kultúra Napján, a zalaegerszegi Városi Hangverseny- és Kiállítóteremben, a kiállítás megnyitóján.)



Tamási Claudia: Nőiesség - 2013